

Pozneje se vsled novega navala kočevnikov, Polovcev, umakne naselitev v Povolžje. Južnozapadna Rusija, Kijevska, je zapadla v pustoš. Del naselbine, ki je pobegnil v prikarpatsko Rusijo, svojo staro domovino, ustvari temelj maloruskemu narodu. Kijev izgine z zgodovinske pozornice, prestolica postane Vladimir na Klazmi.

Opustelosti Ukrajine, ki jo uči moskovska šola, kijevska ne priznava. V zvezi s tem so prepiri o jeziku stare naselbine kijevske kneževine. Eni, Sobolevskij, ga smatrajo za velikorusko, drugi, Krymskij, za malorusko.

V zgodovinskem umevanju te dobe se Solovjev in Ključevskij močno razlikujeta. Solovjevu je glavna črta kijevske Rusije plemensko življenje, ki je v enakih dobah značilno za druge narode. Ključevskij pa polaga največjo važnost na vplive zunanjih okolnosti, ki naj po njegovem mnenju služijo za razlago tega plemenskega življenja. Plemena se pri trgovanju bližajo med seboj s pomočjo vodne trgovske poti, ki je prepregla celo Evropo. Zunanje in notranje razmere ruskih mest so bile take, da je njih glavni skupni interes postala obramba deželnih mej in trgovine, jih podvrgla kijevskim knezom in napravila kijevsko-varjaško kneževino za jedro ruske države. To je izključno trgovska teorija.

Solovjev je tudi opazil vpliv prirode na usodo kijevske Rusije. Njegove opazke pa se zde zelo splošne v primeri z živo sliko, ki jo je dal Ključevskij. Treba samo prečitati one strani v prvi knjigi njegove zgodovine, na katerih govori o vplivu treh elementov na življenje starih Kijevljanov: vode, po kateri je šla njihova trgovina, gozdov, v katerih so se skrivali pred sovražniki in stepe s kočevniki, ki so se vedno bojevali (I, 70, 73—74). (Dalje prihodnjič.)

C. Golar:

O kresu.

Visoko praprot cvete in diši,
šentjanževa se roža rumeni,
kresnice sijejo, kresovi
utrinjajo se med vrhovi.

Nocoj zavriskaj v lepi svet
in praprotnih semen nastrezi,
utrgaj kresni čarni cvet,
na mah pod bukvo lezi,

da slišiš, kje izvira zlato,
 in kje se pretaka srebro.
 Nocoj zavriskaj v lepi svet,
 utrgaj nagelj, kranjski cvet,
 utrgaj belo lilijo,
 poljubi devico Cecilijo,
 poljubi devojčico Ano,
 pošetaj ž njo čez poljano,
 vso z zvezdami posejano,
 čez pšenični klas,
 čez Marijin las. --

Kjer se kuri kres,
 kolobari, vali se požar
 in pleše do zvezd, do nebes
 bučeči, bleščeči vihar.
 Kjer se kuri kres,
 iskra poje kot ptica
 in v sinjo gre vas, kjer danica
 se budna in svetla sprehaja
 pred vrati nebeškega raja.

Nocoj je skrivnostni čas,
 nocoj je skrivnostna noč.
 Po hlevih voli prorokujejo
 z glasovi, kot godli bi bombardoni,
 in junicam modro svetujejo.
 Po hostah cvete zaklad,
 in višnjeva roža je plámen,
 in polna cekinov je kad,
 nad njo je hudič in kamen.

Nocoj
 so ljubezni zvrhana vedra,
 bohotna dekleta so v pás,
 in zrela so nedra.

